

НАУКОВА СПІВПРАЦЯ ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ УНІВЕРСИТЕТАМИ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇЇ РОЗШИРЕННЯ

Шляхом вивчення п'ятирічного досвіду співпраці кафедри екології Національного лісотехнічного університету України із науковими колективами Аграрної академії в Щеціні (Польща), а потім Західнопоморським технологічним університетом, встановлено доцільність і важливість отриманих результатів для університету, міста й регіону. Це було підтверджено обміном досвідом, стажуванням співробітників обох установ, спільними дослідженнями на сільськогосподарській дослідній станції, у лабораторії та на природних об'єктах, що завершилися спільними публікаціями. Важливою ланкою співпраці стала історично-культурна інтеграція науковців – громадян сусідніх слов'янських держав.

Ключові слова: наука, співпраця, університет, Західна Померанія, Північно-Західна Польща.

Постановка проблеми. Майбутнє держави передбачає активну міжнародну співпрацю у багатьох галузях промисловості та сільського господарства. Історично склалося, що одними з перших, хто інтегрувався у світове співтовариство, були університети – осередки освітянства. Культурно-освітня складова є важливою частиною Болонської системи навчання. Її притримується Національний лісотехнічний університет України. Як сучасному вищому навчальному закладу йому доводиться будувати свою діяльність із врахуванням існуючих у світі тенденцій, враховувати вплив зовнішніх чинників, витримувати конкуренцію інших наукових установ, використовувати потенційні можливості. У цьому університету допомагає співпраця із

¹ БАШУЦЬКА Уляна Богданівна – доцент кафедри екології, Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна. Тел.: +38-067-683-72-77. E-mail: ulyana_b@ukr.net

закордонними науковими організаціями, однією із яких є Сільськогосподарська академія у Щеціні (Польща), тепер – Західнопоморський технологічний університет. Реальне впровадження заходів із міжнародного співробітництва кафедр цих університетів забезпечило ефективну реалізацію існуючих можливостей.

Аналіз актуальних досліджень. Всебічне вивчення існуючого досвіду із міжнародного співробітництва свідчить, що воно сприяє встановленню стратегічних партнерських зв'язків із спорідненими науковими установами, організаціями, підприємствами. Дуже важливою для університету є можливість отримання позабюджетного фінансування від міжнародних фондів та програм у галузі освіти. Конкурентоздатність є визначальною рисою ринкової економіки сьогодення, на відміну від планової економіки минулого. У теперішній час вона є суттєвою перевагою спеціаліста. Підвищення кваліфікації студента, аспіранта, лаборанта, інженера, викладача є невід'ємним наслідком міжнародних контактів, що вимагають фахових знань, володіння мовами, навичок роботи у групі, соціально-психологічної лояльності, наполегливості, працелюбності й відповідальності. Така спільна робота підвищує рівень розвитку особистості, як наслідок – покращує конкурентоздатність вищого навчального закладу, який існує в період боротьби університетів за набір студентів на державну та контрактну форму навчання.

Виклад основного матеріалу. Наукова співпраця між Національним лісотехнічним університетом України (представник – академік НАН України, Юрій Туниця, ректор) та Сільськогосподарською Академією в Щеціні (представник – професор, доктор наук Ян Броніслав Давідовскі, ректор) розпочалася у 2008 р. із підписання відповідної угоди їх представниками. Перші контакти відбулися із кафедрами ґрунтознавства, рослинництва та біометрії, ботаніки, дендрології, хімії довкілля у науковому напрямку відтворення порушених земель та продукування біоенергії. Делегація з кафедри екології у жовтні 2008 р. відвідала факультет удосконалення навколишнього середовища та сільського господарства. Спочатку відбулося представлення

лісотехнічного університету та угоди про співпрацю, далі – відвідування кафедр факультету та експериментальних площ академії. Найтісніші наукові зв'язки склалися із кафедрою ґрунтознавства, рослинництва та біометрії, завідувачем якої є професор Славомір Станковскі. Вона складалася із трьох підрозділів – ґрунтознавства і рослинництва (чотири викладачі, два аспіранти, один технічний працівник), особливого рослинництва (три викладачі), біометрії (чотири викладачі, два аспіранти, один технічний працівник). Ця кафедра виступила організатором роботи наукової конференції «Дерева і чагарники на рекультивованих та деградованих землях», на якій кафедрою екології лісотехнічного університету було висвітлено результати досліджень у цьому напрямку, взято участь у дискусії, здійснено обмін досвідом. Як співорганізатор науково-практичної конференції «Продуктування кормів та їх застосування» у Познані (конференційно-виставковий осередок «Селінко»), кафедра агрономії забезпечила участь у роботі секції «Сільськогосподарська рекультивація» кафедрі екології. Її співробітником перейнято досвід вирощування різних видів родин Бобові та Злакові на землях різного ступеня деградації, у виставковому відділенні – ознайомлено із новими моделями сучасної сільськогосподарської техніки. Молоді польські науковці – доктор Станіслав Пужиньскі й аспірант Марта Шіллер – відвідали по черзі кафедру екології лісотехнічного університету в 2008 р. з метою проходження стажування тривалістю один місяць.

У липні 2009 р. наукове стажування у Щеціні пройшов старший викладач кафедри екології НЛТУ України. Це була участь у роботі організованої кафедрою агрономії (уже новоствореного внаслідок з'єднання із Сільськогосподарською академією Західнопоморського технологічного університету) наукової конференції «Енергетичні й альтернативні рослини», яка відбулася наприкінці червня-початку липня 2009 р. у селищі Мжежино на березі Балтійського моря, а також робота на обладнанні дослідження фізіологічних параметрів рослинних зразків на рекультиваційній ділянці відвалу електростанції «Дольна Одра». Після завершення досліджень у Щеціні

група польських науковців вирушила в Україну для вивчення особливостей рекультивації її західних порушених земель. Основними об'єктами досліджень стали породні відвали вугільних шахт Львівсько-Волинського вугільного басейну (Червоноградський гірничопромисловий район) та золівдали Бурштинської електростанції. Результатами досліджень та візитів обох сторін стали наукові публікації відповідної тематики.

Ще одна серія конференцій восени-початку зими 2009 р. дала змогу здійснити обмін досвідом, напрацювати спільні матеріали, узгодити шляхи здійснення майбутніх досліджень. Це міжнародна науково-технічна конференція «Відпадки у ХХІ столітті», що відбулася на території Польщі в містечку Чарна біля Усьтжик Дольних, організована Інститутом нафти і газу (Польща) спільно із Західнопоморським технологічним університетом. Представлені доповідачами особливості технологій утилізації та складування відходів застосовують сьогодні під час викладання предметів із циклу спеціальної підготовки інженера-еколога – дисципліни «Природоохоронні технології та обладнання» й «Техноекологія» (лектор – доц. У.Б. Башуцька).

Це також міжнародна науково-технічна конференція «Деградовані й рекультивовані землі – можливості їх господарського використання», організована кафедрою агрономії Західнопоморського технологічного університету й проведена у навчально-дослідному осередку відновлювальної енергії «Остоя». Після роботи у пленарних засіданнях було організовано екскурсії у лісовий комплекс «Щецінські пущі» – природною екосистемою водозбірного басейну ріки Одра. Незабутні враження залишилися після відвідування ботанічного саду «Глінна» у надлісництві «Грифіно» на краю Букової пущі, де зібрано понад 1000 екземплярів видів дерев і чагарників, що зібрані «із світа чотирьох сторін» та належать до 186 родів та 536 видів.

Польська сторона доповіла результати досліджень на конференції «Глобальні зміни клімату: небезпека для людства і механізми попередження», організованій колективом науковців лісотехнічного університету. Через складну ситуацію з епідемією грипу у цей період польська наукова делегація

була однією із найчисельніших. Незважаючи на це, колеги-науковці відвідали низку культурно-історичних об'єктів, надали посильну допомогу загальноосвітній школі з польською мовою навчання № 10 по вулиці Генерала Чупринки, 1.

Українська сторона отримала запрошення від кафедри агрономії Західнопоморського технологічного університету взяти участь у міжнародній науково-технічній конференції «Природне використання побічних продуктів спалювання вугілля, біомаси та вугілля із біомасою», що відбулася восени 2010 року. Співробітники кафедри екології, що прибули доповісти результати наукових досліджень (проф. Л.І. Копій, доц. В.І. Мокрий, ст. викл. У.Б. Башуцька, інж. М.М. Паславський), проживали у гостьових кімнатах навчально-дослідного осередку відновлювальної енергії «Остоя». Вони мали змогу отримати матеріали конференції, поспілкуватись із науковцями різних країн, пізнати культуру, традиції, фольклор і побут польського народу.

Візити співробітників й аспірантів кафедр обох університетів тривають. Вони здійснюються періодично й переростають у спільні публікації. У серпні цього року у Західнопоморському технологічному університеті на кафедрі агрономії підвищив свою кваліфікацію інженер кафедри екології М.М. Паславський. Одним із недавніх заходів, в якому польські науковці із Західнопоморського технологічного університету взяли активну участь, була конференція «Формування нового світогляду, як основа стратегії сталого розвитку» (Львів, 14-16 березня 2013 року) [1]. Делегацію представляли проф., д-р габ. Славомір Станковскі, проф., д-р габ. Божена Міхальська, проф., д-р габ. Мажена Гібчинська, д-р габ. Елеонора Вжесінська, д-р Маріола Врубель та д-р габ. Марек Бури із факультету удосконалення навколишнього середовища та сільського господарства. Тематика конференції була поділена на сім тематичних секцій – екологічну, еколого-економічну, лісівничу, медично-біологічну та біотичну, соціально-гуманістичну, філософську й теологічну – оскільки, за словами науковців, сфери науки віддаляються від себе і, згідно з ідеєю конференції, необхідно створити платформу взаєморозуміння і співпраці

різних сфер знання для зрівноваженого розвитку біосфери. Виїжджаючи із холодного й засипаного снігом Щеціна, польські колеги сподівалися на «кращу» погоду в Україні. Після 24-годинної подорожі потягом та кількох годин очікування на кордоні лише пізнім вечором дісталися вони до м. Львова. Привітала колег «весняна» погода, але не надовго – вночі випало близько 30 см снігу, стало холодно – зима пішла їхніми слідами. Перший день конференції розпочався у Львівській духовній семінарії ім. Святого Духа, власником якої є Український католицький університет, привітанням учасників конференції ректорами закладів-організаторів конференції. Запрошені гості також могли виголосити короткі промови. Із польського боку виступив проф. Славомір Станковскі, який подякував за запрошення, щирі побажання й переказав вітання від ректора Західнопоморського технологічного університету в Щеціні Влодзімежа Керножицкего і декана факультету удосконалення навколишнього середовища та сільського господарства Александра Бжустовіча. Професор також коротко представив свій університет, наголосивши про можливість наукових та студентських обмінів. Після урочистого початку було виголошено кілька доповідей, дотичних до всіх тематичних секцій конференції.

На другий день конференції учасників було поділено на групи, а доповіді, залежно від тематики досліджень, відбувалися у декількох львівських університетах. Група із Щеціна брала участь у роботі екологічної та еколого-економічної секцій, яка відбувалася у Національному лісотехнічному університеті України. Незважаючи на сувору зиму, тривалі опади снігу (близько 0,5 м) та спаралізований комунікаційно Львів, на конференцію прибуло багато осіб, зокрема студентів. Зустріч відкрив завідувач кафедри екології проф. Леонід Копій. Спектр виступів охоплював широке коло екологічних питань. Польські колеги розпочали виступи цікавою доповіддю проф. Божени Михальскої на тему змін клімату та глобального потепління на прикладі Західного Помор'я. У перерві між доповідями ректор лісотехнічного університету Юрій Туниця запросив польських науковців на коротку зустріч до ректорату, де заохочував до тіснішої наукової та дидактичної співпраці між

обома університетами. Частина польської групи відвідала загальноосвітню школу з польською мовою навчання № 10 ім. Св. Марії Магдалени, де зустрілася із директором школи Мартою Маркуніною та педагогічним колективом. Вислухавши, що школа має значні фінансові труднощі, із власних коштів польських колег було закуплено частину потрібних речей, а також поширено інформацію у Польщі щодо пошуку бажаючих допомогти школі або через контактну особу (проф. Славоміра Станковського), або безпосереднім зв'язком із директором школи (Мартою Маркуніною).

Висновки. Підписана понад п'ять років тому угода про співпрацю між Національним лісотехнічним університетом України та Західнопоморським технологічним університетом забезпечила плідні результати в умовах обмежених фінансових можливостей наукових установ. Наукова та культурна інтеграція двох середовищ наближає нас до європейських цінностей, які часто висловлюють приказкою «Світ розуміти – Європу творити». В умовах сьогодення наукове співробітництво із закордонними організаціями є вкрай необхідним і потребує розширення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bury M. Intelligent design as the basis of noosphere strategy for sustainable development./M. Bury.//Forum Uczelniane. Pismo Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. – № 2 (18). – Kwiecien 2013.– S. 20-22.

У.Б. Башуцкая

НАУЧНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО С ЗАРУБЕЖНЫМИ УНИВЕРСИТЕТАМИ И НЕОБХОДИМОСТЬ ЕГО РАСШИРЕНИЯ

Путем изучения пятилетнего опыта сотрудничества кафедры экологии Национального лесотехнического университета Украины из научными коллективами Аграрной академии в Щецине (Польша), а потом Западнопоморским технологическим университетом, показано целесообразность и важность полученных результатов для университета, города, региона. Это было подтверждено обменом опытом, стажировками сотрудников обоих учреждений, совместными исследованиями на сельскохозяйственной опытной станции, в лаборатории и на природных объектах, которые завершились совместными публикациями. Важным звеном сотрудничества стала исторически-культурная интеграция ученых – граждан соседних славянских государств.

Ключевые слова: наука, сотрудничество, университет, Западная Померания, северо-западная Польша

U.B. Bashutska

SCIENTIFIC COLLABORATION WITH FOREIGN UNIVERSITIES AND THE NECESSITY OF ITS DEVELOPMENT

By analyzing the five-year experience of cooperation between Department of Ecology of the Ukrainian National Forestry University and research groups of the Agrarian Academy in Szczecin (Poland), and later Westpomerania University of Technology, discussed the issues of appropriateness and importance of the results of cooperation for the university, the city and the region. The conclusions confirmed by an exchange of experiences, training staff of both institutions, joint research at agricultural research station, in the laboratory and in natural objects, which resulted in joint publications. A historical and cultural integration of scientists – citizens of the neighboring Slavic nations became the important element of collaboration/

Key words: science, collaboration, university, West Pomerania, north-west Poland/